

Nåd vare med er och frid från Gud, vår Far, och Herren Jesus Kristus!

Bön: Käre Jesus, lär oss att ta vara på din kallelse så att vi inte föraktar ditt Ord, utan gärna hör det och får vara hos dig fram till den dag när du kallar oss hem till dig. Amen.

20:e sönd. efter Trefaldighet, *Kallelens allvar*
Luk 12:42–48

42 Herren sade: "Vem är den trogne och kloke förvaltaren som hans herre sätter över sina tjänare för att ge dem deras mat i rätt tid? 43 Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så. 44 Jag säger er sanningen: Han ska sätta honom över allt han äger.

45 Men om den tjänaren skulle säga i sitt hjärta: Min herre dröjer med att komma, och han börjar slå tjänarna och tjänarinnorna och äta och dricka och berusa sig, 46 då ska den tjänarens herre komma en dag när han inte väntar det och en stund när han inte anar det, och han ska hugga honom i stycken och ge honom hans plats bland de trolösa.

47 Den tjänare som vet sin herres vilja men inget förbereder och inte handlar efter hans vilja, han ska få många rapp. 48 Men den som inte vet och som gör något som förtjänar rapp, han ska få färre. Av den som fått mycket ska det krävas mycket, och av den som blivit betrodd med mycket ska det begäras desto mer.

Jesus och samhällsansvaret

Vi närmar oss slutet på kyrkoåret, då texterna vänder våra blickar mot Jesu återkomst till dom. Den här texten är en av dem som varnar oss för att slösa bort vår tid och inte göra nytta.

Jesus använder helt vanliga bilder, de är lätta att ta till sig. I en del andra sammanhang talar Jesus på ett sätt som förvånar oss och som kanske kunde uppfattas som stötande av hans samtid. Jag tänker då på liknelser av typen Arbetarna i vingården, där han går rakt emot det som lyssnarna uppfattade som rätt. Men den

här undervisningen står helt i samklang med lyssnarnas rättsuppfattning.

Jesus talar om två slags tjänare, som också får två slags lön:

- En trogen och klok förvaltare sätts över sin herres ägodelar. Han bevisas ära.
- En ond tjänare som missbrukar sin ställning huggs i stycken och får sin plats bland de trolösa. Han blir föremål för vanära.

Om man missköter sig väntar bestraffning, det är ju en helt normal åtgärd. Men den är olika hård beroende på om man handlat i oförstånd eller med berätt mod handlat mot sin herres vilja. Vi har också i våra domstolar något som heter förmildrande omständigheter respektive försvårande omständigheter.

Handlar Jesu undervisning bara om tjänst i den yttre betydelsen? Vill Jesus ge anvisningar om hur lagstiftningen ska skötas? Menar han att vi ska se till att samhället stiftar sådana lagar som belönar trogna tjänare medan en slarvig och rentav illsinnad tjänare ska bestraffas med döden?

Domspektivet

Låt oss se på sammanhanget där vår text finns. Avsnittet från v 35 hara i Folkbibeln rubriken Inför Människosonens återkomst. Jesus talar om hur tjänarna ska förbereda sig på att deras herre kommer hem från bröllopsfesten. V 37:

Saliga är de tjänare som Herren finner vakna när han kommer.

Och i v 40:

Var beredda också ni, för Människosonen kommer när ni inte väntar det.

Sedan undrar Petrus om Jesus talar om dem, alltså bara lärjungarna, eller om han avser alla människor. Då kommer vi in i vår text där Jesus förklarar:

Herren sade: "Vem är den trogne och kloke förvaltaren som hans herre sätter över sina tjänare för att ge dem deras mat i rätt tid? Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så. Jag säger er sanningen: Han ska sätta honom över allt han äger.

Men om den tjänaren skulle säga i sitt hjärta: Min herre dröjer med att komma, och han börjar slå tjänarna och tjänarinnorna och äta och dricka och berusa sig, då ska den tjänarens herre komma en dag när han inte väntar det och en stund när han inte anar det, och han ska hugga honom i stycken och ge honom hans plats bland de trolösa.

Jesus svarar inte direkt på frågan. Han ger en vägledning om hur en klok tjänare ska agera i väntan på sin herres hemkomst. Vi förstår att det handlar om Jesu återkomst till domen, då alla ska ställas till svars för sitt handlande. Här handlar det inte endast om lärjungarnas tjänst, utan om alla människors ansvar. Men det är inte anvisningar om hur samhället ska ordna sin lagstiftning, utan det är en förmaning som ingår i det uppdrag vi har att predika evangelium för allt skapat. Där ingår också att ställa våra lyssnare och medvandrare under domsperspektivet: vi ska alla en gång ställas inför Kristi domstol.

Låt oss också jämföra med episteltexten, Hebr 2:

Därför måste vi så mycket mer ta vara på det vi har hört, så att vi inte driver bort med strömmen. För om redan det ord som gavs genom änglar stod fast och varje överträdelse och olydnad fick sitt rättvisa straff, hur ska vi då komma undan om vi inte bryr oss om en sådan frälsning?

Det handlar inte bara om att göra, utan först att höra, och sedan att ta vara på det vi hört. Och det gäller frälsningen, inte i första hand de jordiska följderna av vårt handlande. Syftet med dagens texter är att visa på det som följer efter jordelivet, att vi ska ta vara på det vi hört så att vi får ett saligt slut och är med vid det himmelska bröllopet. Det talar den första årgångens evangelium om.

”Det ord som gavs genom änglar” syftar på Guds lag. Så sade den judiska traditionen. Det var Gud som gav lagen och han gav dem genom änglar åt människor. I Galaterbrevet 3:19 står det att lagen utfärdades genom änglar och gavs i en medlares hand, alltså Mose.

”Varje överträdelse och olydnad fick sitt rättvisa straff.” Så läser vi genom hela GT hur Gud

måste straffa sitt folk för att de var olydiga. De hade fått lagen men de överträdde den, fast de bedyrade att de skulle hålla allt vad Gud hade sagt.

Så är det också med oss. Hela Bibeln intygar att det inte finns någon människa som kan göra allt som är skrivet, allt det som Gud kräver i sin lag. Därmed är vi under Guds vrede. När vi står inför Guds omutliga lag måste vi liknas vid den tjänare som hanterar sin tjänst orätt. Vi låter vår onda natur gå ut över medtjänarna så att vi plågar dem, samtidigt som vi utnyttjar varje möjlighet att förse oss själva med denna världens goda. Vi är alltså värda att huggas i stycken och få en plats bland de trolösa. I första hand betyder det att vi enligt lagen får en rätt lön här i det jordiska livet: vi fräntas vår ära och berömmelse som vi själva hade skaffat oss, och sedan efter det här livet väntar oss helvetet, tillvaron med djävulen och hans änglar.

Men Hebreerbrevet visar på frälsningen. Du som har hört Guds ord vet att det finns en räddning. Den ogudaktighet som vi bedrivit har redan fått sitt rättvisa straff. Det straffet drabbade Jesus i vårt ställe. Han måste lida och dö för att vi inte fungerat som goda tjänare, utan överträtt Guds bud. Och då han har tagit på sig det rättvisa straffet för våra synder går vi fria. Det står inte i vår egentliga text, men det får vi lära oss av Jesu och apostlarnas undervisning i övrigt.

Jesus var den ende verkligt trogne och gode tjänaren. Han var betrodd, han har satts över allt: han har fått all makt i himlen och på jorden. Och den makten använder han för att vi ska få vara tillsammans med honom i all evighet. Det är en helt oförtjänt rättighet. Den grundar sig inte på hur vi har tjänat, utan på hans tjänst i vårt ställe.

God och dålig tjänst

Nu talar Hebreerbrevet om att bry sig om frälsningen. Klokheden i vår tjänst består först och främst i hur vi hanterar det som Jesus har gjort för oss. Bryr vi oss om den? Med andra ord: tar vi emot den gåva han ger oss, tror vi på honom? Det är nu som de två olika sätten att tjäna kommer in i bilden. Vår Herres vilja

är att vi ska ta vara på hans Ord och följa honom. Vi läser slutet på texten:

Den tjänare som vet sin herres vilja men inget förbereder och inte handlar efter hans vilja, han ska få många rapp. Men den som inte vet och som gör något som förtjänar rapp, han ska få färre. Av den som fått mycket ska det krävas mycket, och av den som blivit betrodd med mycket ska det begäras desto mer.

Om vi vet Herrens vilja och inte bryr oss om den liknar vi den tjänare som ska få många rapp. Vi har fått veta den, så vi kan inte skylla på att vi inget visste.

Men hur är det med dem som inte har hört talas om Jesus? Ibland brukar man säga att det är bäst för dem att de får leva vidare i sin okunskap, för de kan inte ställas till svars om de inte har hört evangelium. Men det stämmer inte med Jesu ord, för också de som inte har hört och inte handlar efter hans vilja ska straffas. Paulus tar upp den frågan i Rom 2:14–16:

För när hedningar som inte har lagen av naturen gör vad lagen befäller, då är de sin egen lag trots att de saknar lagen. De visar att det som lagen kräver är skrivet i deras hjärtan. Om detta vittnar också deras samveten och tankar som sinsemellan anklagar eller till och med försvarar dem. Det ska visa sig på den dag då Gud dömer det som är fördolt hos människorna, allt enligt det evangelium jag fått genom Jesus Kristus.

Det går alltså inte att skylla ifrån sig med att man inte visste. Så är det också om man är utrikes och bryter mot en trafikregel. Man kan inte säga att man inte visste. Man döms hur som helst.

Och nu är det så att också hedningarna, som inte känner Guds uppenbarade vilja i Bibeln, vet vad Gud kräver. De har samvetet som anklagar dem. Lagen är skriven i deras hjärtan. Och då vet de också att Gud kräver fullkomlighet. Det är därför som hedniska religioner skapar sig vägar till Gud, av olika slag. De ska meditera, offra, ge allmosor åt de fattiga och i extrema fall också spåka sin kropp för att Gud ska se hur angelägna de är.

Men också de är syndare, och fastän de inte kan ställas till svars på samma sätt som vi som

känner Guds vilja genom Ordet, så kommer de att straffas för sina synder, "med färre rapp" som Jesus säger.

Därför behöver de höra Guds ord som säger att Jesus har dött också i deras ställe för att de på samma sätt som vi ska få evigt liv utan egna gärningar, av nåd för Jesu skull.

Vilka är de goda förvaltarna?

Vi ska sammanfatta med frågan om vilka som är de trogna och kloka förvaltarna. Vi läser i början av vår text:

Herren sade: "Vem är den trogne och kloke förvaltaren som hans herre sätter över sina tjänare för att ge dem deras mat i rätt tid? Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så. Jag säger er sanningen: Han ska sätta honom över allt han äger.

Vem är det? Vilka är dessa goda förvaltare?

Vårt första svar är: om Jesus ser till hur vi människor svarar på uppgiften finns det inga sådana. Vi har alla misslyckats i vår förvaltning. Den enda som är god är Gud allena. Jesus levde helt rätt, han var den som kunde sättas över allt i himlen och på jorden.

Men det finns också ett annat svar. I Upp 1:5f läser vi:

Han som älskar oss och har löst oss från våra synder med sitt blod och gjort oss till ett kungarike, till präster åt sin Gud och Far, hans är äran och makten i evigheters evighet.

Han har löst oss från våra synder med sitt blod! Därför är alla våra misslyckanden inför Guds heliga lag borta. När vi ska stå inför tronen ser han dem inte, för Jesus står framför oss med sin helighet och rättfärdighet. Han har i dopet klätt oss i sin sköna och heliga dräkt som inte har någon fläck, och den som lever och tror på honom kan frimodigt stå fram inför honom utan att någon kan anklaga.

Därför är vi som är Guds barn genom tron på Jesus ett kungarike, vi är präster åt vår Gud och Far. Det är inte något som vi ska bli, utan det är vi genom tron. Därför kan också Paulus skriva: Allt hör er till. Vi har fått ett enormt för-

troendekapital. Därför vill vi också arbeta för att våra nära och kära, liksom alla andra som vi möter, ska bli klädda i denna härliga dräkt, Jesu rättfärdighet. Med den nåd Gud ger oss vill vi vara goda och trogna förvaltare av Guds nåd och tjäna våra medmänniskor i kärlek, tålmod och med vetskap om att vi tjänar under Guds allseende öga.

Det här hör på det närmaste samman med lovprisningen: *Hans är äran och makten*. Den som ser sin höga ställning i Jesus har inget behov att berömma sig själv för sin tjänst. All ära tillhör Jesus allena. Därför sjunger vi med de fyra varelserna och de tjugofyra äldste och alla änglar i oräkneligt antal (Upp 5:12):

Lammet som blev slaktat är värdigt att ta emot makten, rikedomen, visheten, kraften, äran, härligheten och lovsången.

Amen.